

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Skånes Universitetssjukhus

Klinik

Neonatologi

Specialitet

2018-11-27 – 2018-11-27

Datum

Lund

Ort

Dan Andersson och Åsa Myrelid

Inspektörer

Styrkor

- Heltäckande verksamhet – stora flöden av patienter med peri- och neonatal problematik ger goda förutsättningar för bra utbildning.
- Långvarig tradition vid SUS med hög klinisk och vetenskaplig kompetens inom alla delar av neonatalvården.
- Professor deltar i den kliniska verksamheten och ledningsgruppen.
- Gemensam värdegrund där barnet och föräldrar står tydligt i fokus.
- Gott samarbetsklimat bland läkarna utan hierarkiska låsningar gör arbetet lärande och stimulerande till diskussioner och frågor.

Svagheter

- Struktur för neo-ST saknas till stor del, där särskilt tyngd läggs vid bristen på introduktionsprogram.
- Planerad internutbildning anpassad efter målbeskrivningen.
- Kompetensbedömning och återkoppling med på förhand överenskomna metoder.
- Regelbundna och planerade HL-samtal med gemensam struktur samt handledarutbildade handledare.
- Ingen neo-ST är registrerad för forskarutbildning.

Förbättringspotential

- Den nytillträdde SR har ett gyllene tillfälle att utveckla neo-ST i en miljö där det dagliga och kliniska arbetet innehåller det mesta man kan önska sig.
- Rutiner för bedömning och återkoppling till neo-ST vad gäller klinisk och vetenskaplig kompetens, kommunikativ kompetens, handledningsförmåga m.m. kan utvecklas genom att alla handledare tar till sig aktuell kunskap om regelverk, målbeskrivning, bedömnings- och återkopplingsinstrument. Handledarutbildning av handledare måste genomföras. VC och SR har här en viktig uppgift.
- Neo-ST önskar att specialisterna skulle vara mer aktiva och söka upp ST för att möjliggöra observation av procedur/ingrepp. Vid larm till neo (t ex dåligt barn på förlossning) ringer man på telefon och det saknas alltså funktion (uppdrag/sökare).
- Förslag: sökare och skuggsökare.
- Önskemål om att det finns ett färdigt "paket" med detaljerad målbeskrivning och struktur för genomförande, som ges till varje neo-ST.
- Förslag: Kvalitetsarbete.
- Saknar struktur för inläsning, internutbildning (varierande innehåll, liknar mer fortbildning eller intern uppdatering), regiondagar (intern och extern utbildning i ett) och praktiska förberedelser av ST (arbete med utbildningsprogram, kurser etc.)
- Förslag: Schemalagd tid för inläsning/ST-förberedelser.

STRUKTUR

A Verksamheten

Vid verksamheten inom Skånes Universitetssjukhus (SUS) finns goda förutsättningar för att genomföra ST i barn-och ungdomsmedicin såväl som ST i neonatologi (neo-ST) med hög och jämn kvalitet. SUS har neonatalavdelningar i både Lund och Malmö. ST genomförs vid båda utbudspunkterna inom den gemensamma kliniken. Den geografiska inspektionen gjordes i Lund, men samtliga läkare som bevarade enkäterna och intervjuades tjänstgör vid båda enheterna. ST-läkare som genomför ST i barn-och ungdomsmedicin parallellt med ST i neonatologi är anställda inom verksamhetsområde (VO) Barnmedicin. Läkare med specialistkompetens, som gör neo-ST, är anställda inom VO Barnkirurgi och neonatalvård. Det finns generella skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur ST ska genomföras och utvärderas, som säkerställer en hög och jämn kvalitet i specialiseringstjänstgöringen. Tjänstgöringen är heltäckande med stora volymer av patienter vilket medför att målbeskrivningen kan uppfyllas.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

Samtliga huvudansvariga neo-ST-handledare är grenspecialister i neonatologi. Alla har ännu inte genomgått komplett handledarutbildning, men är inbokade i närtid. Det finns tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens tillgängliga i det dagliga arbetet för att instruktioner och klinisk handledning ska kunna ges. Professor deltar i den kliniska verksamheten och ledningsgruppen som garant för vetenskapligt förhållningssätt. Det finns tillgång till handledarutbildad studierektor (SR) som är neonatolog och som har avsatt tid för uppdraget (motsvarande 25% av en heltidstjänst). SR tillträdde 1 oktober 2018, tjänsten hade dessförinnan varit obemannad ca två år. Det finns generella skriftliga instruktioner för hur handledningen av ST-läkare ska gå till. Det finns en skriftlig uppdragsbeskrivning för SR. Det finns inte regelbundna handledarträffar för ST-handledarna. Handledarträffar (minst en gång per år rekommenderas) syftar till att säkerställa aktuell kunskap om regelverket, målbeskrivning, bedömnings- och återkopplingsinstrument.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Utrustningen för diagnostik, utredning och behandling är adekvat. ST-läkarna har, på grund av mycket trånga lokaler, i det dagliga arbetet sällan möjligt att arbeta ostört. Den neonatala intensivvårdsavdelningen (NIVA) är trång och saknar bl.a. tillräckliga rumsfunktioner för avdelningsplacerade läkare, patientsamtalsrum mm. Planerad nybyggnad är nödvändig. Det finns tillgång till för specialiteten adekvat bibliotekstjänst och aktuella tidskrifter framförallt i digital form.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

ST genomförs enligt målbeskrivningen. Det finns ett utbildningsprogram som överensstämmer med kraven i målbeskrivningen. Några neo-ST har ett individuellt anpassat utbildningsprogram men alla nyligen anställda har gjort ett utkast till individuellt utbildningsprogram som ska finslipas och godkännas av sektionschefen, ST läkaren och handledaren. Utbildningsprogrammet är ST-läkarens egen beskrivning av alla de aktiviteter som krävs för att delmålen i målbeskrivningen ska kunna uppnås. Utbildningsprogrammet ska utgå från delmålen i målbeskrivningen och får inte enbart bestå av en tidtabell för sidoutbildningar och kurser. Uppföljning av utbildningsprogrammet kan ske i samband med handledarsamtal och avstämning görs med studierektor. Neo-ST har inte fått strukturerad introduktion till tjänstgöringen som neo-ST. Det finns ett introduktionsbrev till nya neo-ST som är innehållsrikt, men som ska revideras för att anpassas till förändringar som skett. Den nytilträdde SR planerar att utarbeta introduktionsprogram för neo-ST-läkarna. Studierektorn utgör en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare. Studierektorn tar del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren. Jourttjänstgöring/beredskap utgör en viktig och adekvat del av tjänstgöringen så att kraven i målbeskrivningen kan uppfyllas. Arbetet på neonatalavdelningen är dygnet runt präglat av larm och oförutsedda kritiska situationer. Alla ST-läkare, oavsett kön, etnicitet, religion eller trosuppfattning, arbetar på lika villkor och har lika möjligheter att nå målen i målbeskrivningen.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i målbeskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

EHandledning och uppföljning

Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet. En huvudansvarig handledare finns utsedd för varje neo-ST. ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod. Det görs en fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet under hela ST inom VO Barnmedicin. Den fortlöpande bedömningen i det dagliga arbetet under neo-ST görs sporadiskt, och ibland med på förhand kända och överenskomna metoder. En utveckling kan ske genom att: a) handledaren och neo-ST kontinuerligt reflekterar över hens kompetensutveckling under handledarsamtal och i löpande arbete kopplat till målbeskrivningen, b) regelbunden bedömning, formativ eller summativ, baserad på de uppsatta målen i det individuella utbildningsprogrammet med i förhand kända metoder (t ex mini-CEX, DOPS). Specialistkollegium genomförs i början och i slutet av neo-ST. Sektionschefen håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna. Huvudansvariga handledare tjänstgör, liksom neo-ST, på neonatalavdelning i såväl Lund som Malmö. Neo-ST får fortlöpande instruktioner och återkoppling under tjänstgöringen. Handledningssamtal planeras in under arbetstid med eget ansvar av respektive par. Region Skånes handledarutbildning omfattar handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik. Neo-ST deltar kontinuerligt i olika utbildningsaktiviteter/arbetsmoment i samband med procedurer, respiratorvård, andningsstöd, komplikationer, föräldrasamtal, olika ronder, vårdplanering, seminarier, mm. mm i en lärande miljö som säkrar att målbeskrivningen kan uppfyllas. Utbildningsklimatet är utvecklande och inbjuder till diskussioner och frågor.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidoutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Teoretiska utbildningsmoment och kurser, d v s extern utbildning, planeras in i utbildningsprogrammet i enlighet med målbeskrivningen. Neo-ST genomgår den teoretiska utbildning som definieras i utbildningsprogrammet. Studierektorn har för avsikt att samordna ST-läkarnas interna och externa utbildning på neonatalavdelningen. Morgonmöten, ronder och det dagliga arbetet fungerar även som internutbildning. Varje vecka finns schemalagd ut-/fortbildning med namngiven ansvarig, men aktuellt ämne annonseras inte i förväg. Neo-HLR/CEPS-övningar genomförs regelbundet. Det är praktiskt svårt att samla alla neo-ST samtidigt för internutbildning med hänsyn till tjänstgöring i både Malmö och Lund samt komplement för före/efter jour. Tid för regelbundna självstudier bör planeras in i schemat. I arbetstiden ingår möjlighet att läsa på i anslutning till patientmöte, diagnostik eller presentation.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt. Det finns goda förutsättningar för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer. ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms och återkoppling sker till viss del. ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete. Det finns goda förutsättningar för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete. ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling kan förbättras genom rutin för bedömning och återkoppling. ST-läkarna har god tillgång till vetenskaplig handledare och det finns tillgång till ett välfungerande doktorandprogram. Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur. Neo-ST vid enheten har antingen genomfört självständigt forskningsprojekt under tidigare ST eller är så tidiga i ST att de ännu inte påbörjat sådant. Det finns möjlighet att bedriva utvidgad forskning, men ingen av neo-ST är doktorandregistrerad. Redovisning av vetenskapligt arbete och kvalitetsarbete sker i verksamheten.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Neo-ST ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt, som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen. Neo-ST ges kontinuerlig träning i kommunikativ kompetens, exempelvis vid morgonmöten och ronder, men man efterfrågar mer frekvent kompetensbedömning och återkoppling. Neo-ST ges förutsättningar att praktisera ledarskap i vardagen, men efterfrågar mer frekvent bedömning och återkoppling avseende ledarskapskompetens. Neo-ST ges möjlighet att själv handleda men önskar mera återkoppling på handledningen. Neo-ST bereds i bristande omfattning möjlighet att undervisa under handledning med efterföljande återkoppling.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.